

**CODI 22133 RECURSOS INSTRUMENTALS PER A LA RECERCA HISTÒRICA I
Conservació -Restauració de Patrimoni bibliogràfic i documental.**

Professor: Carme BELLO

Programa.

Objectius:

Coneixements sobre els materials i les seves degradacions.

- La prioritat de conservar.
- Els diferents mètodes i sistemes de conservació.
- Intervencions bàsiques de restauració.

Teoria.

1. Materials escriptòrics constitutius.
 - 1.1. Coneixement dels materials.
 - Física i química dels documents.
 - 1.2. Document antic.
 - Papir.
 - Pergamí.
 - Paper.
 - Lligalls, fulls solts.
 - Llibres.
2. Estructura de documents i llibres.
 - 2.1. Estructura del conjunt.
 - 2.2. Arquitectura del llibre.
 - Parts del llibre.
 - 2.3. Formes.
 - Petits i grans documents.
 - Llibres.
 - Làmines.
3. Alteracions. Causes de degradació dels suports escriptòrics.
 - 3.1. Endògenes.
 - Composició dels materials.
 - Processos de fabricació i manufacturació.
 - Processos de creació (tipus de procediments pictòrics, gràfics, etc.)
 - 3.2. Exògenes.

- Ambientals.
- Biològiques.
- Catàstrofes.
- Humanes.

4. Conservació.

- 4.1. Introducció a la conservació.
 - Factors ambientals i climàtics.
 - Mètodes preventius.
- 4.2. Intervenció passiva sobre el patrimoni.
- 4.3. Conservació activa sobre l'entorn.

5. Restauració.

- 5.1. Diferents mètodes de restauració.
 - 5.1.1. Intervenció sobre el patrimoni.
 - 5.1.2. Conservació activa sobre l'obra.

Pràctiques.

1. Pràctiques de conservació.

Guardar – Consultar.

- 1. Sobres o camises.
- 2. Confecció de carpetes de protecció.
- 3. Llibres. Protecció provisional per llibres.
- 4. Punteres i bandes. Sistemes de muntatge.

2. Pràctiques de restauració.

Restauració de paper.

- 1. Neteja en sec.
- 2. Tractament d'estrips i talls amb paper japonès.
- 3. Tractament d'arrugues.
- 4. Preparació de cola metilcel·lulosa.
- 5. Medició i control del ph del suport documental.
- 6. Reintegració del suport documental.
- 7. Intervencions puntuals sobre un document.

Avaluació

L'avaluació es farà a través de treballs teòrics-pràctics i examen.
Les pràctiques es faran amb fulls de llibre i amb làmines o dibuixos.

Bibliografia.

- ASSOCIACIÓ DE TREBALLADORS DE MUSEUS DE CATALUNYA: *Jornades de museologia, I. Montserrat-Montblanc*. Barcelona: ATMC, 1985.
- BARO i LLAMBIAS, Mónica: *Preservació i conservació de materials de biblioteques i d'arxius a Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1990.
- BORRELL i CREHUET, Àngels; BELLO i URGELLES, Carme: *Conservació de Documents de Gran Format, Criteris i Recomanacions Bàsiques*. Lleida: Ed. Paeria i Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 1995.
- BRAVO JUEGA, Mª Isabel: *Un capítulo fundamental de la museología: La seguridad en los museos*. Madrid: Ed. ANABAD, 1982.
- COLOM PASTOR, José F.; TORRES LÓPEZ, Antonio; GARCÍA HORTAL, José A.: *Introducción histórica a la fabricación del papel y pastas*. Terrassa: Ed. Universitat Politècnica de Catalunya, 1984.
- CRESPO, C.; VIÑAS, V.: *Preservación y restauración de documentos y libros en papel*. París: UNESCO, Estudios Ramp (PGI-84/WS/25), 1984.
- CUNHA, George Martin: *Método de evaluación para determinar las necesidades de Conservación en bibliotecas y archivos*. París: UNESCO, Estudios Ramp (PGI-88/WS/16), 1987.
- DEREAU, J.M.; CLEMENTS, D.W.G.: *Principios para la preservación y conservación de los materiales bibliográficos*. Madrid: Ministerio de Cultura, 1988.
- DUCHEIN, Michel; FAVIER, Jean: *Les Batiments d'archives construction et équipements*. París: Archives National, 1982.
- FEATHER, John: *Preservació i conservació*. Barcelona: Ed. Diputació de Barcelona, Escola de Biblioteconomia i documentació, 1990.
- FEDERICI, C; ROSSI, L.: *Manuale di conservazione e restauro del libro*. Roma: Ed. La Nuova Italia Scientifica, 1983.

- FLIEDER, F.; DUCHEIN, M.: *Livres et documents d'archives: sauvegarde et conseevation*. París: UNESCO, 1983.
- HERRAEZ, Juan A.; RODRIGUEZ LORITE, Miguel A.: *Manual para el uso de aparatos y toma de datos de las condiciones ambientales en museos*. Madrid: ICRBC. Ed. Ministerio de Cultura, 1989.
- IPERT, Stephane; ROME-HYALINTHE, Michèle: *Restauración de libros*. Madrid: Ed. Pirámide, 1989.
- JOSEPH I MAYEL, Miquel: *Com es fa un llibre. Diccionari de les Arts Gràfiques*. Barcelona: Ed. Pòrtic, 1979.
- KATTIPALIA, Yash Pal: *Conservation et restauration des documents d'archives*. París: UNESCO, 1973.
- KRAEMER KOELLER, G.: *Tratado de la previsión de bibliotecas y archivos* (2 vol.). Madrid: Servei de Publicacions del Ministeri d'Educació i Ciència, 1973.
- MARTIN, E.; TAPIZ, L.: *Diccionario enciclopédico de las artes e industrias gráficas*. Barcelona: Edebe, 1981.
- PARKER, TH. A.: *Estudio de un Programa de Lucha Integrada Contra las plagas en los Archivos y Bibliotecas*. Programa general de Información y UNISIST. PGI/88/WS/20. París: UNESCO, 1989, pp. 1-64.
- VALLS i SUBIRA, Oriol: *Historia del papel en España*. Barcelona: Ed. Empresa Nacional de Celulosa, 1978.